

Uitdagingen voor schoolbesturen – Adri De Brabandere

Noten

¹ Commissie van wijzen, *Prioriteit voor professionaliteit*, 2023, p. 124 e.v. (<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestanden/rapport-commissie-van-wijzen.pdf>). Ook in Nederland neemt de aandacht voor de schoolbesturen toe. Zie het verslag van de Nederlandse onderwijsraad: *Een duidelijke positie voor schoolbesturen*, 2023

(<https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2023/09/28/schoolbesturen>).

² <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/relatie-overheid-en-burger/vertrouwen-in-instellingen>

³ Commissie van wijzen, p. 92-93 en 139-140.

⁴ Dat belet niet dat frames ook inherent zijn aan overheidsbeleid. Beleid is immers gebaseerd op een ideologische overtuiging. Zie de beschreven frames in het Vlaamse onderwijsbeleid in: Put, V. & De Brabandere, A., The frames of performance auditors, *Kontrola Panstwowa*, 2023, 5, p. 18-25.

<https://www.nik.gov.pl/kontrola-panstwowa-2023/05/the-frames-of-performance-auditors-theory-and-original-research-method-of-the-belgium-sai.html>

⁵ Het decreet basisonderwijs bepaalt dat de onderwijsinspectie tijdens de schooldoorlichting kennis neemt van het schoolwerkplan (dat het pedagogisch project bevat) zonder de inhoud ervan te beoordelen, maar zij kan wel met betrekking tot de in het schoolwerkplan opgenomen thema's nagaan of de onderwijsreglementering gerespecteerd wordt en of aan de kwaliteitsverwachtingen, opgenomen in het referentiekader onderwijskwaliteit, tegemoet gekomen wordt (artikel 47, §2, van het decreet basisonderwijs).

⁶ De inspectie is niet bevoegd voor de controle op de invulling van het pedagogisch of agogisch project, noch voor de controle op de gebruikte pedagogische, agogische, artistieke of begeleidingsmethoden. (Artikel 33 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs.)

⁷ De Brabandere, A., Een menu aan debatthema's over vrijheid van onderwijs, *Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid (TORB)*, 2021-2022, 4, p. 256.

⁸ Het GO! heeft al een aantal Freinetscholen.

⁹ De Brabandere, A., *TORB*, p. 255.

¹⁰ De Brabandere, A., *TORB*, p. 256-257.

¹¹ Rekenhof, *Schoolbesturen in het leerplichtonderwijs*, Vl. Parl. 37-A (2019) – Nr. 1.

¹² Het gebruikte daarvoor de indeling in domeinen uit: Devos, G., Verhoeven, J.C., Van Den Broeck, H., & Vandenbergh, R., *De rol van schoolbesturen in het schoolmanagement*, 1999, p. 15-16. Volgens die studie kan een onderscheid worden gemaakt in besturen die beleidsbepalend zijn, toezichthoudend en bekrachtigend. Bij een bekrachtigend bestuur nemen de directeurs de initiatieven. Bij een toezichthoudend bestuur eveneens, maar het bestuur bespreekt het voorstel van de directeur grondiger dan bij een bekrachtigend bestuur. Beleidsbepalende besturen nemen zelf initiatieven.

¹³ De volledige grafiek is opgenomen op p. 36 van het Rekenhofverslag. De data zijn gebaseerd op een bevraging van voorzitters van besturen en directeurs (zie de methodologische verantwoording in het Rekenhofverslag p. 57 e.v.).

¹⁴ De Brabandere, A., *TORB*, p. 260.

¹⁵ Zie o. a. Land., D., Local school boards under review: Their role and effectiveness in relation to students' academic achievement, *Review of Educational Research*, 2002, 72(2), p. 229. Goodman, H., Fulbright, L., & Zimmerman, W.G., Getting there from here: School board-superintendent collaboration: Creating a school governance team capable of raising student achievement. *Educational Research Service & New England School Development Council*, 1997. Waters T.J. & Marzano, R.J., School district leadership that works: The effect of superintendent leadership on student achievement. A working paper. *Mid-continent Research for Education and Learning*, 2006. Steunpunt Onderwijsonderzoek, UGent, Devos, G., Vanblaere, B., & Bellemans, L., *Stress en welbevinden bij schoolleiders: Een analyse van bepalende factoren en van vereiste randvoorwaarden*, 2018.

¹⁶ Een eenpitter is een schoolbestuur met één school.

¹⁷ OKI is een onderwijskansarmoede-indicator gebaseerd op de vier kenmerken die de socio-economische status van een leerling bepalen voor de berekening van de werkingsbudgetten, namelijk het opleidingsniveau van de moeder, de thuistaal, het recht op een schooltoelage en de buurt waar de

leerling woont. Elke leerling krijgt een waarde van 0 tot 4, afhankelijk van het aantal SES-kenmerken waarvoor hij of zij aantikt.

¹⁸ QCA: *Qualitative comparative analysis* (kwalitatieve vergelijkende analyse).

¹⁹ Zie ook Honingh, M., Ruiters, M., & van Thiel, S., *Een internationale vergelijking van de relatie tussen onderwijsbestuur en de kwaliteit van onderwijs in het primair en voortgezet onderwijs - Nederlands exceptionalisme?*, 2017 (<https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/2017digitaal-totaal-rapport-marlies-honingh.pdf>).

²⁰ Artikel 38, §6, van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs.

²¹ De onderwijsinspectie zou kunnen nagaan of de schoolbesturen hun regelgevende opdracht uitvoeren.

²² Van bestuurders mag ook worden verwacht dat ze minstens een minimale kennis hebben van de onderwijsregelgeving. Opleidingen voor bestuurders zijn een noodzaak.

²³ Het onderscheid tussen de overheid en de (vrije) schoolbesturen is evenwel niet absoluut. Er is immers een tendens om normen die voor de overheid gelden (bijvoorbeeld performantienormen) ook toe te passen op de schoolbesturen. Zie De Brabandere, A., *TORB*, p. 262-264.

²⁴ Leerlingen betrekken kan bijdragen aan burgerschapseducatie.

²⁵ Zoals Habermas de openbare ruimte bedoelt. Zie Habermas, J., *Een nieuwe structuurverandering van het publieke domein*, 2023.

²⁶ Rekenhof (2019), 2.1.3.

²⁷ Deskundigheid en wetenschappelijke inzichten kunnen zich niet buiten of boven het debat plaatsen, maar moeten in het debat worden ingebracht met respect voor hun gezag. Dat bleek bijvoorbeeld ook uit het debat over de coronamaatregelen. Overigens is ook toen gebleken dat wetenschappers soms verschillende paradigma's hanteren, die bovendien verschoven in de tijd.

²⁸ Artikel 77 van het decreet basisonderwijs en artikel 41 van de codex secundair onderwijs.